

Stanowisko Konfederacji Lewiatan do projektu rozporządzenia ustanawiającego Europejski Fundusz Konkurencyjności (EFK)

Konfederacja Lewiatan z uznaniem odnosi się do inicjatywy utworzenia Europejskiego Funduszu Konkurencyjności jako narzędzia, które ma zwiększyć zdolność inwestycyjną Unii Europejskiej oraz poprawić spójność wsparcia na całej ścieżce inwestycyjnej. Jednocześnie należy podkreślić, że skala ambicji przypisana Funduszowi powoduje istotne ryzyka regulacyjne i implementacyjne. W ocenie przedsiębiorców projekt wymaga doprecyzowania, aby zapewnić jego efektywność, dostępność oraz zdolność do realnego oddziaływania na konkurencyjność europejskiej gospodarki.

I. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO ZAPISÓW PROJEKTU ROZPORZĄDZENIA

1. Art. 1 ust. 2 lit. b oraz Art. 37: sektor zdrowia i biotechnologii

Postulujemy wyodrębnienie w ramach segmentu „Zdrowie, biotechnologia, rolnictwo i biogospodarka” osobnych linii finansowych dla sektora farmaceutycznego oraz wyrobów medycznych.

Obecne podejście, polegające na łączeniu tych obszarów w ramach jednego „koszyka”, nie uwzględnia fundamentalnych różnic między tymi sektorami. Wyroby medyczne oraz produkty farmaceutyczne różnią się nie tylko cyklem innowacyjnym, ale także profilem ryzyka regulacyjnego, długością procesu wprowadzania na rynek, wymaganiami infrastrukturalnymi i inwestycyjnymi.

Brak wyraźnego rozdzielenia może skutkować preferencyjnym traktowaniem jednego segmentu kosztem drugiego, co w praktyce może ograniczyć rozwój innowacyjnych technologii medycznych (MedTech), które odgrywają kluczową rolę w modernizacji systemów ochrony zdrowia.

Jednocześnie postulujemy rozszerzenie celów o wyraźne wsparcie dla wdrażania technologii medycznych zgodnych z aktualną wiedzą kliniczną. Zapewnienie dostępu do „state-of-the-art” rozwiązań powinno być jednym z głównych mierników efektywności Funduszu, gdyż bezpośrednio przekłada się na skuteczność leczenia, produktywność społeczeństwa oraz odporność systemów zdrowotnych.

2. Art. 3 ust. 2 lit. a-d: cele Funduszu

Transformacja energetyczna

W obecnym brzmieniu cele Funduszu koncentrują się przede wszystkim na rozwoju technologii niskoemisyjnych, pomijając w wystarczającym stopniu rolę infrastruktury jako warunku koniecznego dla ich wdrażania. Proponujemy jednoznacznie wskazać, że rozwój sieci elektroenergetycznych, magazynowanie energii oraz elastyczność systemu stanowią fundament transformacji energetycznej. Bez odpowiednio rozwiniętej infrastruktury nawet najbardziej zaawansowane technologie OZE nie będą mogły zostać efektywnie wdrożone ani skalowane.

Ponadto należy uwzględnić rolę energetyki konwencjonalnej w okresie przejściowym. Transformacja energetyczna nie oznacza natychmiastowego zastąpienia istniejących mocy, lecz wymaga ich modernizacji i wykorzystania jako stabilizatora systemu (np. gaz, kogeneracja, CCS/CCU).

Transformacja cyfrowa

W zakresie przywództwa cyfrowego projekt nie uwzględnia w wystarczającym stopniu znaczenia infrastruktury łączności cyfrowej jako podstawowego warunku rozwoju gospodarki cyfrowej. Brakuje odniesienia do sieci telekomunikacyjnych, ich odporności oraz ciągłości działania stanowi istotną lukę regulacyjną.

Bez stabilnej i bezpiecznej infrastruktury cyfrowej nie jest możliwe osiągnięcie celów takich jak rozwój AI, interoperacyjność czy cyfryzacja usług publicznych.

System ochrony zdrowia

Postulujemy rozszerzenie celów o wdrażanie technologii zgodnych z aktualną wiedzą medyczną, optymalizację ścieżki pacjenta, rozwój modeli opieki ambulatoryjnej. Rozwiązania te prowadzą do zwiększenia efektywności systemu, skrócenia czasu powrotu do pracy oraz zmniejszenia obciążeń infrastruktury szpitalnej.

Należy również wyraźnie wskazać działalność badawczo-rozwojową jako jeden z celów szczegółowych Funduszu. Obecne brzmienie przepisów odnosi się do dywersyfikacji, produkcji i łańcuchów wartości, jednak nie zawiera bezpośredniego odniesienia do działalności B+R, która stanowi fundament innowacji w sektorach takich jak biotechnologia i farmacja. Brak takiego wskazania może prowadzić do niejednoznaczności interpretacyjnej oraz ograniczać możliwość finansowania projektów stanowiących rdzeń rozwoju nowych terapii i technologii.

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

3. Art. 4 ust. 1-3: budżet Funduszu

Analiza proponowanej alokacji wskazuje na niedoszacowanie potrzeb inwestycyjnych w obszarze infrastruktury energetycznej. Transformacja energetyczna w UE wiąże się z koniecznością modernizacji sieci, integracją źródeł rozproszonych, rozwojem magazynów energii, cyfryzacją systemów zarządzania. Obecna alokacja nie odpowiada skali tych wyzwań, co może prowadzić do powstania „wąskiego gardła infrastrukturalnego”, ograniczającego tempo transformacji.

Z perspektywy sektorów o długim cyklu inwestycyjnym, w szczególności farmacji i biotechnologii, kluczowe znaczenie ma także możliwość planowania inwestycji w horyzoncie wykraczającym poza jedną perspektywę finansową UE. Dlatego pozytywnie należy ocenić możliwość finansowania po 2034 r., jednak konieczne jest doprecyzowanie zasad i mechanizmu alokacji środków w tym okresie, tak aby rozwiązanie to miało charakter operacyjny, a nie deklaracyjny.

4. Art. 6 ust. 1-2: synergia finansowania

Brak precyzyjnych zasad łączenia finansowania z różnych źródeł UE stanowi jedną z kluczowych barier dla dużych projektów infrastrukturalnych. W praktyce inwestycje w sektorach takich jak energetyka czy telekomunikacja wymagają montażu finansowego z wielu instrumentów, łączenia grantów, pożyczek i gwarancji, synchronizacji różnych źródeł finansowania.

Brak jasnych wytycznych zwiększa ryzyko regulacyjne i może zniechęcać inwestorów do realizacji projektów. Postulujemy wskazanie zasad synergii finansowania.

5. Art. 7: spójność z politykami krajowymi

W projekcie rozporządzenia brakuje dostatecznie wyraźnego powiązania projektów finansowanych z EFK z krajowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi. Jest to istotna luka, ponieważ w sektorach infrastrukturalnych, np. w energetyce, inwestycje nie są realizowane w oderwaniu od krajowych priorytetów, lecz wynikają z wieloletniego planowania systemowego.

Brak obowiązku wykazania zgodności projektu z dokumentami krajowymi może prowadzić do sytuacji, w której środki unijne będą kierowane na przedsięwzięcia formalnie kwalifikujące się do wsparcia, ale niewpisujące się w rzeczywiste potrzeby rozwojowe państw członkowskich ani w logikę krajowego planowania infrastrukturalnego. W efekcie może dojść do rozproszenia środków, osłabienia komplementarności między finansowaniem unijnym i krajowym oraz obniżenia trwałości efektów inwestycyjnych.

member of

BUSINESSatOECD

member of

BUSINESSEUROPE

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

Dlatego postulujemy dopisanie obowiązku wykazania zgodności projektów z właściwymi dokumentami krajowymi, tak aby EFK wzmacniał już zidentyfikowane potrzeby strategiczne, a nie tworzył równoległy, częściowo oderwany od krajowej praktyki porządek inwestycyjny.

6. Art. 8 Competitiveness Seal

Mechanizm „Competitiveness Seal” należy ocenić pozytywnie jako narzędzie, które może zwiększać widoczność i wiarygodność projektów o wysokiej jakości. Problem polega jednak na tym, że w obecnym kształcie logika tego mechanizmu wydaje się silnie osadzona w sposobie oceny charakterystycznym dla projektów badawczo-rozwojowych i innowacyjnych, podczas gdy projekty infrastrukturalne mają inną specyfikę, inny profil ryzyka i inny sposób generowania wartości publicznej oraz gospodarczej.

W przypadku projektów infrastrukturalnych ich znaczenie nie wynika wyłącznie z nowości technologicznej, lecz także z funkcji systemowej: zapewnienia bezpieczeństwa, odporności na zakłócenia czy umożliwienia dalszych inwestycji prywatnych i publicznych. Ocena takich projektów według kryteriów skonstruowanych głównie dla klasycznych działań innowacyjnych może prowadzić do ich systemowego niedowartościowania. Z tego względu postulujemy stworzenie odrębnego zestawu kryteriów dla projektów infrastrukturalnych, tak aby mechanizm pieczęci jakości uwzględniał również wkład projektu w bezpieczeństwo systemowe, odporność infrastruktury i długoterminową zdolność rozwojową gospodarki.

W celu zwiększenia efektywności mechanizmu Competitiveness Seal postulujemy wprowadzenie ścieżki fast-track dla projektów oznaczonych Seal, ograniczenie wymogów formalnych i skrócenie czasu oceny. Dodatkowo postulujemy automatyczne powiązanie projektów oznaczonych Seal z instrumentami wsparcia skalowania (np. Scale-up Facility), poprzez ich uprzywilejowanie na etapie preselekcji.

7. Art. 9 oraz Art. 10: kwalifikowalność i „EU preference”

Postulat wzmacniania europejskich łańcuchów dostaw jest z perspektywy strategicznej zrozumiały i zasadny. Jednocześnie zbyt sztywne ujęcie preferencji dla technologii lub komponentów pochodzących z UE może w praktyce ograniczyć możliwość realizacji projektów w tych obszarach, w których europejska baza produkcyjna nie jest jeszcze wystarczająco rozwinięta albo nie zapewnia komponentów w wymaganej skali, terminie lub standardzie technicznym. Dotyczy to m.in. zaawansowanych komponentów dla infrastruktury elektroenergetycznej, magazynowania energii czy systemów sterowania i bezpieczeństwa.

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

W efekcie regulacja, która miała wspierać konkurencyjność i odporność UE, może paradoksalnie spowalniać inwestycje krytyczne dla transformacji i bezpieczeństwa. W sektorach infrastrukturalnych opóźnienie dostępu do kluczowych technologii oznacza bowiem nie tylko przesunięcie harmonogramów, ale również realne ryzyko dla ciągłości modernizacji systemów. Dlatego postulujemy przewidzenie wyjątków dla technologii strategicznych, których UE nie wytwarza jeszcze w odpowiedniej skali. Takie rozwiązanie lepiej godzi cel budowy europejskiej autonomii technologicznej z potrzebą utrzymania tempa inwestycji i bezpieczeństwa funkcjonowania gospodarki.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na potencjalnie negatywne skutki zbyt restrykcyjnych ograniczeń dotyczących transferu technologii do państw trzecich po zakończeniu projektu. Zbyt sztywne ograniczenia mogą utrudniać komercjalizację wyników badań, ograniczać atrakcyjność inwestycyjną UE oraz zniechęcać partnerów technologicznych.

Dlatego postulujemy dopuszczenie transferu technologii po uzyskaniu zgody Komisji, pod warunkiem, że nie zagraża to interesom strategicznym UE oraz przynosi wymierne korzyści gospodarcze lub społeczne.

Równolegle postulujemy dopuszczenie wykorzystania licencjonowanych technologii spoza UE w sytuacji, gdy są one niezbędne dla realizacji projektu oraz brak jest równoważnych rozwiązań dostępnych w Unii.

W praktyce wiele projektów opiera się na platformach, liniach, narzędziach, których zastąpienie może być niemożliwe lub ekonomicznie nieuzasadnione.

8. Art. 12: formy wsparcia

Projekt nie określa wystarczająco jasno, jakie instrumenty wsparcia mają być stosowane wobec projektów infrastrukturalnych. Ma to istotne znaczenie, ponieważ tego rodzaju inwestycje wyróżniają się tym, że są kapitałochłonne, długoterminowe, często realizowane w warunkach regulowanej stopy zwrotu. Ich podstawowym celem jest często zapewnienie bezpieczeństwa i sprawności systemu, a nie szybka komercjalizacja czy ponadprzeciętna rentowność.

Niedostosowanie form wsparcia do specyfiki takich projektów może skutkować ich faktycznym wypchnięciem poza realny zakres Funduszu. Instrumenty o podwyższonym ryzyku lub silnie rynkowej logice nie odpowiadają potrzebom infrastruktury regulowanej, która wymaga stabilnych, przewidywalnych i możliwie niskokosztowych narzędzi finansowania. Dlatego postulujemy wyraźne wskazanie preferowanych instrumentów

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenberg 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

finansowych dla infrastruktury o charakterze regulowanym, w szczególności grantów i gwarancji.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach należy rozważyć możliwość finansowania do 100% kosztów kwalifikowanych, w szczególności dla projektów wysokiego ryzyka, o strategicznym znaczeniu, nieatrakcyjnych dla inwestorów prywatnych.

9. Art. 15: programy prac

Postulujemy wprowadzenie obowiązku stosowania wielokryterialnej oceny projektów (MCA) przy wyborze przedsięwzięć finansowanych z EFK. Obecne podejście zbyt łatwo może prowadzić do dominacji kryteriów kosztowych lub uproszczonych wskaźników efektywności, które nie oddają pełnej wartości społecznej i gospodarczej wdrażanych technologii.

Jeżeli EFK ma wzmacniać konkurencyjność Europy, to nie powinien oceniać projektów wyłącznie przez pryzmat najniższego kosztu, lecz także przez ich wpływ na produktywność gospodarki, jakość życia oraz odporność systemów publicznych. Dlatego zasadne jest włączenie do kryteriów oceny wskaźników społeczno-ekonomicznych. Taka zmiana lepiej odzwierciedla rzeczywisty cel Funduszu i ogranicza ryzyko preferowania rozwiązań tańszych nominalnie, ale słabszych z perspektywy efektów długoterminowych.

10. Art. 18: finansowanie projektów już rozpoczętych

W sektorach infrastrukturalnych, zwłaszcza w energetyce, rozpoczęcie inwestycji przed uruchomieniem danego instrumentu wsparcia nie jest sytuacją wyjątkową, lecz często konsekwencją pilnych potrzeb systemowych, awarii, konieczności zapewnienia przyłączy lub utrzymania bezpieczeństwa pracy sieci. Z tego względu brak jednoznaczności co do możliwości objęcia wsparciem projektów już rozpoczętych może wykluczać z finansowania przedsięwzięcia, które są obiektywnie najbardziej potrzebne i strategicznie uzasadnione.

Taki skutek byłby sprzeczny z logiką bezpieczeństwa infrastrukturalnego. Projekty rozpoczynane w reakcji na bieżące potrzeby systemu nie powinny być automatycznie traktowane jako mniej zasadne czy mniej strategiczne tylko dlatego, że inwestor nie mógł czekać na pełne uruchomienie instrumentu unijnego. Dlatego postulujemy doprecyzowanie, że mechanizm finansowania może obejmować również projekty infrastrukturalne realizowane z konieczności utrzymania bezpieczeństwa systemu. Pozwoli to lepiej dopasować EFK do realiów inwestycyjnych w sektorach krytycznych.

Dodatkowo należy doprecyzować formy wsparcia dostępne dla takich projektów oraz warunki ich kwalifikowalności, aby zwiększyć przewidywalność systemu.

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenberg 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

11. Art. 20 ust. 1: działania przyspieszone

Tryb przyspieszony powinien wprost obejmować sytuacje kryzysowe w sektorze energetycznym bądź zdrowotnym. Obecny brak takiego wskazania osłabia użyteczność Funduszu w obszarze, w którym czas reakcji ma często znaczenie decydujące. Kryzysy energetyczne i zdrowotne czy nagłe zagrożenia dla bezpieczeństwa wymagają uruchamiania inwestycji i środków zaradczych w sposób znacznie szybszy niż standardowa ścieżka finansowania.

Jeżeli EFK ma być instrumentem wzmacniającym odporność Unii, powinien umożliwiać natychmiastowe wspieranie takich projektów wtedy, gdy zagrożone jest bezpieczeństwo systemowe. Brak wyraźnego objęcia energetyki i obszaru zdrowia trybem przyspieszonym może skutkować niedopasowaniem Funduszu do realnych potrzeb bezpieczeństwa gospodarczego i publicznego. Dlatego postulujemy jednoznaczne uwzględnienie tych obszarów jako wymagających szybkiego, priorytetowego działania.

12. Art. 21 ust. 2-3, Art. 24 ust. 1-2, Art. 25 ust. 1-3: instrument EFK InvestEU i gwarancje budżetowe

Obecne mechanizmy finansowe przewidziane w projekcie mogą być trudne do zastosowania w przypadku projektów, które funkcjonują w otoczeniu regulowanym, z ograniczoną stopą zwrotu i odmienną logiką finansowania niż inwestycje czysto komercyjne. To oznacza, że samo formalne otwarcie instrumentów InvestEU lub gwarancji budżetowych na sektor infrastrukturalny może nie być wystarczające, jeżeli nie zostaną one odpowiednio dostosowane do realiów tych podmiotów.

W praktyce brak takiego dostosowania może prowadzić do sytuacji, w której infrastruktura krytyczna pozostanie poza zasięgiem najbardziej istotnych mechanizmów wsparcia, mimo że to właśnie ona ma strategiczne znaczenie dla konkurencyjności i odporności UE. Z tego względu postulujemy opracowanie dedykowanej ścieżki finansowania w ramach InvestEU dla projektów regulowanych o strategicznym znaczeniu. Pozwoliłoby to lepiej powiązać cele EFK z potrzebami sektorów, które budują podstawy funkcjonowania całej gospodarki, ale nie zawsze są w stanie korzystać z narzędzi projektowanych z myślą o klasycznych inwestycjach rynkowych.

13. Art. 30: rozwój kompetencji

Projekt nie odnosi się wystarczająco do niedoborów kadrowych w niektórych sektorach strategicznych, np. w energetyce, gdzie brakuje operatorów systemów, specjalistów wysokich napięć, ekspertów z zakresu automatyki, telemechaniki czy bezpieczeństwa

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

infrastruktury. Jest to poważne ograniczenie, ponieważ nawet najlepiej zaprojektowane i najlepiej finansowane inwestycje nie będą mogły zostać sprawnie wdrożone bez odpowiedniego zaplecza kompetencyjnego.

Konkurencyjność nie zależy wyłącznie od dostępności kapitału i technologii, lecz również od zdolności do ich praktycznego wykorzystania. W sektorach infrastrukturalnych luka kompetencyjna może stać się równie poważną barierą jak luka finansowa. Dlatego postulujemy rozszerzenie działań EFK o wsparcie edukacyjne i szkoleniowe w obszarach kluczowych dla transformacji energetycznej i utrzymania infrastruktury krytycznej. Pozwoli to zwiększyć trwałość efektów Funduszu i ograniczyć ryzyko, że tempo inwestycji będzie ograniczane przez brak kadr.

14. Art. 33: clean transition

W przepisach dotyczących czystej transformacji brakuje wystarczająco jednoznacznego wskazania modernizacji sieci oraz magazynowania energii jako kluczowych obszarów wsparcia. To istotna słabość projektu, ponieważ transformacja energetyczna nie będzie skuteczna bez rozbudowy i unowocześnienia infrastruktury umożliwiającej przyłączanie nowych źródeł, zarządzanie zmiennością produkcji i utrzymywanie stabilności systemu.

Nadmierne skupienie się na samych technologiach wytwórczych, bez równoległego silnego wsparcia dla infrastruktury sieciowej i magazynowej, grozi powstawaniem barier systemowych, które będą hamowały inwestycje w całym łańcuchu wartości. Dlatego postulujemy wskazanie sieci i magazynów energii jako celów priorytetowych oraz rozważenie stworzenia instrumentu dedykowanego elastyczności systemu. Takie podejście lepiej odpowiada rzeczywistym potrzebom transformacji i wzmacnia zdolność Funduszu do generowania trwałego efektu gospodarczego.

15. Art. 37: zdrowie

W ramach działań dotyczących zdrowia postulujemy uwzględnienie wsparcia dla technologii umożliwiających przeniesienie ciężaru opieki z hospitalizacji stacjonarnej do opieki ambulatoryjnej i POZ, w tym dla technologii małoinwazyjnych, diagnostyki Point-of-Care, narzędzi monitoringu i rozwiązań cyfrowych ograniczających konieczność długiego pobytu pacjenta w szpitalu. Takie podejście wzmacnia odporność systemu ochrony zdrowia, ponieważ zmniejsza presję na infrastrukturę szpitalną, skraca czas rekonwalescencji i przyspiesza powrót pacjentów do aktywności zawodowej i społecznej.

Należy wyraźnie włączyć do zakresu działań Funduszu bezpieczeństwo lekowe UE, rozwój zdolności produkcyjnych oraz zwiększanie samowystarczalności w zakresie leków

krytycznych. W szczególności postulujemy uwzględnienie projektów wynikających z Critical Medicines Act (CMA) jako kategorii projektów strategicznych kwalifikujących się do wsparcia.

Równolegle należy przewidzieć wdrożenie rozwiązań zapewniających odpowiedni poziom cyberbezpieczeństwa infrastruktury i systemów służby zdrowia. W dobie postępującej cyfryzacji ochrona zdrowia staje się coraz bardziej zależna od niezawodności systemów informatycznych, bezpieczeństwa danych oraz ciągłości działania infrastruktury cyfrowej. Pominięcie tego elementu osłabiłoby odporność całego sektora. Dlatego rozwiązania powinny wyraźnie obejmować zarówno nowoczesne technologie medyczne poprawiające organizację opieki, jak i rozwiązania wzmacniające bezpieczeństwo cyfrowe podmiotów ochrony zdrowia.

16. Art. 39 ust. 1-2: przywództwo cyfrowe

W ocenie przedsiębiorców zakres wsparcia dla przywództwa cyfrowego powinien zostać rozszerzony o modernizację i rozwój nowoczesnych lądowych sieci telekomunikacyjnych oraz zapewnienie ich odporności. Obecne brzmienie przepisów eksponuje wybrane elementy infrastruktury, takie jak kable podmorskie czy sieci nienaziemne, natomiast pomija naziemną infrastrukturę telekomunikacyjną, która w praktyce stanowi rdzeń europejskiej łączności cyfrowej i warunek sprawnego funkcjonowania gospodarki, administracji oraz usług publicznych.

Konieczne jest także uwzględnienie potrzeby budowy alternatywnych przebiegów sieci szkieletowych, rozwoju odpornego i niskoemisyjnego zasilania stacji bazowych oraz rozwiązań gwarantujących ciągłość działania podczas długotrwałych przerw w dostawach energii. Równolegle, zgodnie z uwagami sektora energetycznego, wsparcie cyfrowe powinno objąć także modernizację cyfrowej infrastruktury elektroenergetycznej, w tym smart grid, automatykę sieciową i bezpieczeństwo IT. Oznacza to, że rozwiązania powinny uwzględniać zarówno klasyczną infrastrukturę telekomunikacyjną, jak i cyfryzację sieci energetycznych, ponieważ oba te obszary są dziś współzależne z punktu widzenia odporności i konkurencyjności Unii.

17. Art. 47 ust. 1-2: odporność, bezpieczeństwo, obronność, przestrzeń kosmiczna

Postulujemy jednoznaczne wskazanie infrastruktury energetycznej jako infrastruktury krytycznej objętej instrumentami zwiększającymi odporność i bezpieczeństwo UE. Infrastruktura energetyczna spełnia wszystkie kryteria infrastruktury krytycznej, a mimo to nie została wskazana dostatecznie wprost. To osłabia czytelność regulacji i może prowadzić do zawężającej interpretacji zakresu wsparcia.

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenberg 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

W warunkach narastających zagrożeń fizycznych, cybernetycznych i hybrydowych brak wyraźnego umocowania infrastruktury energetycznej w tym segmencie Funduszu byłby trudny do uzasadnienia. Energetyka jest jednym z podstawowych warunków funkcjonowania państwa, gospodarki, usług publicznych i infrastruktury cyfrowej. Jej odporność nie może być traktowana jako kwestia pośrednia czy domyślna. Z tego względu przepisy powinny wprost obejmować sektor energetyczny jako jeden z obszarów priorytetowych dla bezpieczeństwa i odporności UE.

Zakres powinien także zostać rozszerzony o bezpieczeństwo lekowe, dostępność leków i wyrobów medycznych, odporność systemów zdrowia.

18. Art. 79 ust. 1: błędne odesłanie

W art. 79 ust. 1 zawarto błędne odniesienie do jednostki redakcyjnej określającej cele szczegółowe na rzecz wsparcia polityki bezpieczeństwa cywilnego. Wskazano nieistniejący art. 3 ust. 2 lit. f), podczas gdy właściwe odniesienie dotyczy art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 4. Jest to uwaga techniczno-legislacyjna, ale jej znaczenie nie powinno być bagatelizowane, ponieważ błędne odesłania w akcie o tak szerokim zakresie mogą prowadzić do niepewności interpretacyjnej na etapie wdrażania, programowania i oceny kwalifikowalności działań.

19. Art. 80 ust. 2 – działania na rzecz bezpieczeństwa i odporności krytycznej infrastruktury cywilnej

Wśród konkretnych działań dotyczących wsparcia polityki bezpieczeństwa cywilnego należy wyraźnie wskazać działania służące zapewnieniu bezpieczeństwa i odporności krytycznej infrastruktury cywilnej, w tym infrastruktury wodociągowej, energetycznej i telekomunikacyjnej. Obecna konstrukcja przepisów nie daje dostatecznie jasnego sygnału, że Fundusz ma wspierać nie tylko technologie i zdolności sektorowe w ujęciu ogólnym, ale również fizyczne i cyfrowe bezpieczeństwo podstawowych systemów umożliwiających funkcjonowanie państwa i gospodarki.

W praktyce to właśnie te systemy są dziś szczególnie narażone na zagrożenia hybrydowe, sabotaż, awarie oraz ataki cybernetyczne. Włączenie wyraźnej podstawy dla finansowania działań dotyczących ciągłości działania, ochrony przed zagrożeniami fizycznymi i cybernetycznymi oraz zabezpieczenia kluczowych elementów infrastruktury cywilnej zwiększyłoby spójność rozporządzenia i lepiej odzwierciedlało rzeczywiste potrzeby bezpieczeństwa Unii. Dlatego postulujemy dodanie odrębnego punktu obejmującego tego rodzaju działania.

II. UWAGI OGÓLNE

1. Złożoność Funduszu i ryzyko ograniczenia dostępności

Integracja wielu instrumentów finansowych w ramach jednego Funduszu może poprawić przejrzystość systemu, jednak jednocześnie niesie ryzyko zwiększenia jego złożoności operacyjnej. W praktyce może to oznaczać bardziej skomplikowane procedury aplikacyjne, wydłużony czas oceny projektów, wyższe koszty przygotowania wniosków.

Z perspektywy przedsiębiorstw, szczególnie tych mniej doświadczonych w korzystaniu z instrumentów unijnych, może to prowadzić do ograniczenia realnego dostępu do finansowania.

W konsekwencji istnieje ryzyko, że Fundusz – zamiast zwiększać dostępność środków – będzie w większym stopniu wykorzystywany przez podmioty posiadające rozbudowane zaplecze administracyjne i doświadczenie projektowe.

2. Relacja z programem Horyzont Europa

Projekt zakłada silne powiązanie EFK z programem Horyzont Europa, jednak brak wyraźnego rozgraniczenia ról obu instrumentów może prowadzić do dublowania finansowania, rozmycia celów oraz nieefektywnego wykorzystania wyników badań.

W praktyce konieczne jest jasne określenie, że programy ramowe finansują badania, a EFK odpowiada za wdrożenia, skalowanie i komercjalizację. Bez takiego rozdzielenia istnieje ryzyko, że Europa będzie nadal generować innowacje, które nie będą wdrażane na jej własnym rynku.

Należy podkreślić, że kluczowym elementem skuteczności Funduszu jest zapewnienie ciągłości tzw. „investment journey”, tj. przejścia od badań podstawowych przez badania stosowane do wdrożeń i skalowania. Brak operacyjnej integracji pomiędzy EFK a programami badawczymi może prowadzić do sytuacji, w której wyniki badań nie będą komercjalizowane w Europie. W tym kontekście szczególnie istotne jest wspieranie badań prowadzonych przez przemysł oraz zapewnienie mechanizmów umożliwiających ich wdrożenie.

3. Niedostateczne uwzględnienie infrastruktury jako fundamentu konkurencyjności

W obecnym projekcie infrastruktura – zarówno energetyczna, jak i cyfrowa – nie jest wystarczająco wyeksponowana jako fundament konkurencyjności.

Tymczasem infrastruktura warunkuje rozwój technologii, umożliwia skalowanie inwestycji oraz stanowi podstawę odporności gospodarki. Jej niedoszacowanie może prowadzić do

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

sytuacji, w której rozwój technologii nie będzie mógł zostać przełożony na realne wdrożenia.

4. Niewystarczające uwzględnienie roli dużych przedsiębiorstw

Obecny model wsparcia silnie akcentuje rolę MŚP i start-upów, co jest kierunkiem zasadnym, jednak niewystarczającym. W sektorach strategicznych, takich jak energetyka, farmacja, infrastruktura, przemysł ciężki, to właśnie duże przedsiębiorstwa posiadają zdolność realizacji inwestycji o odpowiedniej skali.

Dlatego niezbędne jest zbalansowanie wsparcia oferowanego sektorowi MŚP i dużym przedsiębiorcom.

5. Bezpieczeństwo strategiczne i odporność gospodarki

Fundusz powinien w większym stopniu uwzględniać kwestie bezpieczeństwa energetycznego, lekowego oraz odporności łańcuchów dostaw.

W ostatnich latach doświadczenia UE pokazują, że konkurencyjność nie może być rozpatrywana w oderwaniu od bezpieczeństwa gospodarczego.

6. Potrzeba elastyczności finansowania

Wiele projektów strategicznych, szczególnie w sektorze zdrowia i infrastruktury, ma charakter długoterminowy i wykracza poza standardowy cykl budżetowy UE. Brak możliwości finansowania takich projektów w sposób ciągły może prowadzić do przerwania inwestycji, utraty efektów badań, transferu technologii poza UE. Dlatego Fundusz powinien zapewniać możliwość finansowania długoterminowego, stabilność zasad wsparcia oraz spójność z politykami krajowymi.

7. Uproszczenie dostępu do środków

Jednym z kluczowych warunków sukcesu Funduszu jest maksymalne uproszczenie procedur. Obecnie istnieje ryzyko, że procedury będą zbyt skomplikowane, konieczne będzie korzystanie z doradców, dostęp do środków będzie nierówny. Postulujemy wprowadzenie rozwiązań typu „one-stop-shop” oraz uproszczenie wymogów aplikacyjnych.

8. Governance Funduszu i udział interesariuszy

Projekt rozporządzenia nie precyzuje w wystarczającym stopniu modelu zarządzania Funduszem oraz relacji pomiędzy poszczególnymi instrumentami, w szczególności w kontekście powiązania z programem Horyzont Europa oraz politykami krajowymi.

Z perspektywy przedsiębiorców kluczowe znaczenie ma zapewnienie przejrzystych mechanizmów decyzyjnych, jasnego podziału kompetencji pomiędzy instytucjami UE oraz spójności pomiędzy poziomem unijnym i krajowym.

Szczególnie istotne jest zapewnienie realnego, a nie wyłącznie konsultacyjnego udziału przemysłu w kształtowaniu priorytetów Funduszu, w tym w przygotowaniu programów prac i definiowaniu kierunków wsparcia. Brak takiego zaangażowania może prowadzić do niedopasowania instrumentów do realnych potrzeb rynkowych, ograniczenia efektu dźwigni dla inwestycji prywatnych oraz osłabienia skuteczności Funduszu jako narzędzia polityki przemysłowej.

W celu zwiększenia efektywności governance postulujemy wprowadzenie obowiązku uwzględniania rekomendacji ciał doradczych lub uzasadniania ich odrzucenia. Rozwiązanie to zwiększy przejrzystość, rozliczalność oraz jakość programowania Funduszu.

9. Competitiveness Coordination Tool (CCT)

Projekt rozporządzenia wprowadza nowe narzędzie koordynacji inwestycji (CCT), jednak jego rola, sposób działania oraz relacja do istniejących instrumentów pozostają niejasne.

Zgodnie z założeniami CCT ma identyfikować priorytety konkurencyjności, koordynować inwestycje UE i państw członkowskich oraz zapewniać spójność finansowania. Jednak bez doprecyzowania zasad jego funkcjonowania, relacji do Semestru Europejskiego oraz powiązań z instrumentami finansowymi, istnieje ryzyko, że narzędzie to nie przyniesie realnej wartości dodanej.

Dlatego postulujemy zapewnienie pełnej przejrzystości działania CCT, unikanie dublowania istniejących mechanizmów oraz ścisłe powiązanie z realnymi potrzebami rynku i inwestorów.

10. Kompleksowe wsparcie przedsiębiorstw

Pozytywnie należy ocenić rozwój instrumentów wspierających przedsiębiorstwa, takich jak usługi doradcze, sieci biznesowe oraz jednolity punkt dostępu do informacji i finansowania. Rozwiązania te mogą istotnie obniżyć bariery wejścia, zwiększyć wykorzystanie środków oraz poprawić jakość projektów.

Z perspektywy przedsiębiorców szczególnie ważne jest, aby system miał charakter rzeczywiście „one-stop-shop” oraz zapewniał wsparcie nie tylko finansowe, ale również operacyjne i regulacyjne.

11. Dual-use jako element konkurencyjności

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

Należy pozytywnie ocenić otwarcie Funduszu na projekty dual-use. Jednocześnie konieczne jest stworzenie jasnej definicji dual-use, określenie zasad kwalifikowalności oraz zapewnienie odpowiednich mechanizmów zarządzania finansowaniem cywilno-obronnym.

W szczególności ważne jest wsparcie przedsiębiorstw w identyfikacji zastosowań dual-use oraz dostosowaniu się do wymogów regulacyjnych. Brak takiego wsparcia może ograniczyć wykorzystanie potencjału tego obszaru, zwłaszcza przez MŚP.

12. Wsparcie popytowe i wdrożeniowe

Obok wsparcia podażowego konieczne jest rozwijanie instrumentów stymulujących popyt na innowacje, w szczególności poprzez zamówienia publiczne na innowacje, mechanizmy „first customer” oraz instrumenty dzielenia ryzyka.

Rozwiązania te są kluczowe dla skrócenia czasu wejścia na rynek, zwiększenia skali wdrożeń oraz budowy europejskich łańcuchów wartości.

13. Podejście bottom-up i elastyczność projektowa

Warto rozważyć wprowadzenie podejścia zbliżonego do programu LIFE, polegającego na finansowaniu projektów odpowiadających realnym potrzebom rynku, ograniczeniu sztywnego definiowania tematów, dopuszczeniu zarówno projektów indywidualnych, jak i konsorcjalnych.

Takie podejście zwiększa innowacyjność, poprawia dopasowanie projektów do potrzeb gospodarki oraz sprzyja wdrażaniu technologii o wysokim poziomie gotowości (TRL).

Konfederacja Lewiatan popiera kierunek integracji instrumentów finansowych UE oraz wzmocnienia konkurencyjności gospodarki europejskiej. Jednocześnie podkreśla, że skuteczność Europejskiego Funduszu Konkurencyjności będzie zależała od:

- realnego uproszczenia zasad dostępu do finansowania,
- sprawnego zarządzania mechanizmem finansowania,
- dostosowania instrumentów do specyfiki projektów infrastrukturalnych i regulowanych,
- zapewnienia komplementarności z innymi instrumentami UE,
- właściwego zbalansowania wsparcia między różnymi typami przedsiębiorstw i sektorów.

Spełnienie tych warunków pozwoli, aby Fundusz stał się rzeczywistym narzędziem wzmocnienia konkurencyjności Unii Europejskiej.

member of

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy